

Coneixent els riscos climàtics i el seu impacte sobre el sector financer

A aquestes altures, ja ningú s'hauria de sorprendre en llegir que el canvi climàtic és un fenomen que tindrà un impacte molt important sobre l'activitat econòmica. El sector financer, com a peça clau en l'engranatge econòmic, pot contribuir a la mitigació del canvi climàtic, però també pot patir-ne els efectes. En aquest article, aparem les oportunitats que brinda l'agenda per frenar el canvi climàtic i ens centrem en la segona qüestió: l'anàlisi de l'impacte dels riscos climàtics sobre el sector financer.

Els riscos climàtics: com identificar-los i com quantificar-los

L'exposició del sector financer als riscos climàtics es distingeix en funció del seu origen. D'una banda, tenim els riscos de transició, que engloben les pèrdues que es poden originar per canvis tecnològics, reguladors o en les preferències dels consumidors dirigits a complir els objectius climàtics. Exemples d'aquests riscos de transició són, per exemple, els que podrien patir les companyies que es dediquin a l'explotació o la distribució de carbó per a la generació d'energia, el combustible fòssil que produeix més emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH). Per complir els objectius de reducció d'emissions de la Comissió Europea (el 55% el 2030, en relació amb els nivells del 1990), aquestes empreses hauran d'ajustar els processos de producció per adaptar-se a un nou entorn regulador.

Per valorar la importància d'aquest risc per al conjunt del sector financer de la zona de l'euro, és necessari dilucidar si els sectors econòmics als quals s'ha concedit un major volum de crèdit són també els més contaminants, ja que és raonable suposar que les empreses que generen més emissions seran més sensibles als canvis associats a la transició energètica. No obstant això, avui dia, no és fàcil obtenir aquesta informació, ja que una minoria d'empreses divulguen dades sobre les seves emissions. Segons les últimes dades del Task Force on Climate-Related Disclosure, el 2019, només el 26% de les 1.700 empreses incloses en la seva mostra a nivell global van reportar les emissions de GEH segons la classificació *scope* (o abast),¹ i el 33% va publicar objectius climàtics. Per superar aquesta dificultat, en un exercici recent, el BCE ha estimat les emissions contaminants el 2018 de les empreses no financeres destinatàries del gros del finançament bancari.² Mitjançant aquest exercici, el BCE ha conclòs que els préstecs bancaris al sector miner i energètic (responsables, conjuntament, de gairebé el 20% de les emissions totals) representen només el 5% de la cartera de crèdit a les empreses no financeres, una exposició relativament baixa. No obstant això, el crèdit concedit al sector manufacturer representa el 20% del total, mentre que les seves emissions representen el 40% del total, la qual cosa suggereix que l'exposició a aquest sector podria ser una font de risc climàtic en agregat (malgrat que s'hauria de tenir en compte l'heterogeneïtat en la intensitat de les emissions dins aquest sector).

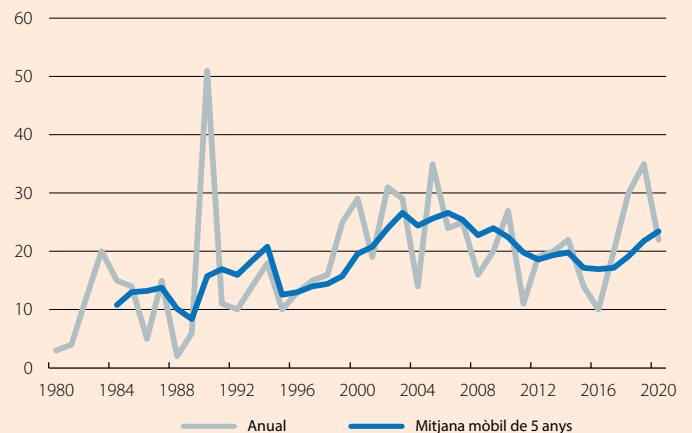
D'altra banda, cal tenir en compte els riscos físics, aquells que potencialment poden deteriorar els actius arran de la major freqüència i violència dels fenòmens meteorològics adversos (com incendis, inundacions, onades de calor o tempestes).

S'estima que, el 2019, les pèrdues econòmiques derivades d'esdeveniments meteorològics extrems van assolir l'1% del PIB de la zona de l'euro, una xifra que es podria incrementar en els propers anys si aquests esdeveniments es fan més freqüents.

De manera similar al que s'ha exposat per als riscos de transició, el principal canal d'impacte dels riscos físics sobre el sector financer prové de l'exposició del sector a aquelles empreses més susceptibles de veure la seva activitat o els seus actius intensament afectats per aquests riscos. Per exemple, una empresa amb la fàbrica situada en una zona potencialment inundable pròxima a un

Zona de l'euro: desastres naturals

(Nombre en unitats)

Nota: Els desastres naturals comptabilitzats per l'FMI són: sequeres, temperatures extremes, inundacions, desprendiments, tempestes i incendis. La majoria dels inclosos en aquest gràfic corresponen a tempestes.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Climate Change Indicators Dashboard de l'FMI.

1. Les emissions es distingeixen entre les directes de l'activitat de l'empresa (*scope* 1), les causades pel consum energètic (*scope* 2) i les que es generen al llarg de tota la seva cadena de valor, des de l'obtenció de les primeres matèries fins a l'ús dels productes o dels serveis per part dels consumidors (*scope* 3).

2. En l'exercici es tenen en compte les empreses amb préstecs bancaris de més de 25.000 euros, que, en conjunt, representen 4 bilions d'euros i el 80% del crèdit a les empreses no financeres. Vegeu «Climate-related risks to financial stability», Financial Stability Review, 2021.

riu o que sigui molt vulnerable a incendis. Si aquests esdeveniments s'acabessin materialitzant, la capacitat de generar ingressos d'aquestes empreses es reduiria, la qual cosa, al seu torn, n'afebliria la qualitat creditícia.³ Com en el cas dels riscos de transició, quantificar l'exposició als riscos físics no és senzill, però s'han començat a fer alguns passos significatius. Seguint la metodologia proposada pel Network for Greening the Financial System,⁴ el BCE ha utilitzat les ubicacions de les empreses no financeres identificades en l'anàlisi d'exposició a riscos de transició i les ha creuat amb models climàtics per estimar-ne la vulnerabilitat als fenòmens meteorològics adversos. Així, estima que el 5% de la cartera de crèdit bancari corporatiu de la zona de l'euro està ja molt exposada a aquests riscos o ho estarà abans del 2040, mentre que el 25% de la cartera podria veure un augment en la seva exposició a aquests riscos. Per regions, al centre i al nord d'Europa, el principal risc prové de les zones potencialment inundables, mentre que, al sud d'Europa, els principals riscos són els incendis i les onades de calor.

Quins són els següents passos?

Que les entitats del sector financer tinguin en compte els riscos mediambientals en la presa de decisions és clau per protegir els balanços i l'estabilitat financera en conjunt. Fins ara, la falta d'informació i no comptar amb una estandardització adequada sobre el càlcul i la modelització d'aquests riscos han propiciat que les entitats financeres només els tinguessin en compte de manera voluntària. No obstant això, el 2022, per primera vegada, les entitats financeres de la zona de l'euro hauran d'avaluar la seva exposició a aquests riscos mitjançant uns tests d'estrès climàtics, en el que serà el primer exercici obligatori que servirà d'aprenentatge als bancs i al supervisor.⁵ Mitjançant aquests tests, els bancs hauran d'avaluar els seus balanços en un horitzó temporal ampli per a diversos escenaris climàtics: i) escenari de transició ordenada (la regulació s'implementa de manera gradual i progressiva i permet aconseguir els objectius climàtics i limitar els costos derivats dels riscos físics i de transició); ii) transició desordenada (la regulació s'implementa de forma tardana i abrupta, de manera que els costos derivats dels riscos de transició són superiors que en la transició ordenada), i iii) «terra-hivernacle» (no s'aplica cap regulació i no es compleixen els objectius climàtics, de manera que no hi ha costos de transició, tot i que els físics són molt rellevants). Per anar escalfant motors, el BCE ja ha publicat unes conclusions preliminars per al conjunt de la zona de l'euro en què mostra quin seria l'impacte a nivell agregat de cada escenari en la probabilitat d'impagament dels diferents sectors econòmics. Els resultats mostren que, en l'últim escenari, la probabilitat d'impagament augmenta més per a tots els sectors de l'economia. Dit d'una altra manera, els riscos físics derivats de la inacció són potencialment més costosos per al sector financer que els derivats dels riscos de transició. El següent pas l'hauran de fer els bancs de manera individual el 2022.

Tot i que aquests tests d'estrès seran molt útils per marcar el camí que cal seguir en els propers anys i per influir en la presa de decisions de les entitats financeres,⁶ l'escassetat i el recorregut per millorar la qualitat de la informació climàtica no permetrà que siguin prou complets o representatius. Per aquest motiu, no es contempla que els seus resultats tinguin impacte sobre els requisits de capital, tot i que sí que podrien motivar algunes recomanacions per part del supervisor bancari. Així, malgrat que encara cal fer molta feina per identificar els riscos climàtics, s'està avançant de forma gradual en la direcció correcta, tant perquè el sistema financer sigui més resistent al canvi climàtic com perquè contribueixi a descarbonitzar l'economia.

Ricard Murillo Gili

3. Normalment, en cas d'impagament, els bancs poden executar les garanties (o col·lateral), però és important remarcar que les garanties també estan subjectes als riscos climàtics, tant físics com de transició.

4. Vegeu «Case studies of environmental risk analysis methodologies», NGFS Occasional Paper, 2020.

5. El Banc d'Anglaterra ha recomanat als principals bancs del Regne Unit que facin aquest mateix exercici durant la segona meitat del 2021.

6. Un estudi recent del BCE mostra que els bancs que van fer tests d'estrès financer el 2016 van reduir el risc de crèdit en comparació amb els bancs que no els van fer. Vegeu Kok, C. *et al.* (2021), «The disciplining effect of supervisory scrutiny in the EU-wide stress test», ECB Working Paper Series, núm. 2.551.